

Suzanne Vermeer

Lentevuur

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

De vrouw rent alsof haar leven ervan afhangt. Sterker nog, dat is ook het geval. Het is een wonder dat ze is ontsnapt. Als ze haar te pakken krijgen, vermoorden ze haar alsnog. Dat weet ze zeker. Ze weet te veel. Veel meer dan goed voor haar is. Toch heeft ze er geen spijt van dat ze het risico heeft genomen. Dat ze ermee heeft ingestemd om het geheim te bewaren totdat ze het met de juiste mensen kan delen. Haar opdrachtgeefster was zeer specifiek en ze is bereid er alles aan te doen om haar wensen in te willigen. Om haar taak te volbrengen, zal ze in leven moeten blijven en ze kan niet garanderen dat haar dat lukt. Het zal niet lang duren voordat ze ontdekken dat ze ervandoor is en achter haar aan komen. Ze klauwt zich een weg langs takken en door bosjes. Haar huid schrijnt van alle krassen die scherpe doorns en struikgewas erop hebben achtergelaten. Haar blote armen zitten vol met ragfijne druppeltjes bloed. Op haar polsen en enkels zitten schuurplekken van de handboeien waar ze zich uit heeft weten te wurmen. Ze negeert de pijn in haar blote, kapotte voeten. Elk steentje, elke oneffenheid snijdt als een mes in haar voetzolen. Haar snelle stappen maken een roffelend geluid op de ongelijke bosgrond en als ze haar tempo nog meer verhoogt, zwelt het geluid aan als een muziekstuk dat zijn climax bijna heeft bereikt. Als ze haar longen vol lucht pompt, gaan er felle steken door haar borstkas en ze moet moeite doen om het niet uit te schreeuwen.

Gejaagd kijkt ze achterom en dan ziet ze dat alles voor niets

is geweest. Ze komen er al aan en ze weet dat ze dit nooit kan winnen. Toch geeft ze niet op. Dat zou ze nooit doen. Ze blijft rennen en prevelt ondertussen een gebed. Misschien dat God haar nog kan redden. Ze graait naar het kruisje dat woest aan een ketting om haar nek bungelt en pakt het tussen duim en wijsvinger vast. Drukt er een kus op. Ze voelt dat haar lichaam uitgeput raakt, dat haar krachten afnemen, maar de strijd lust in haar hoofd laat feller op dan ooit tevoren. Als ze maar bij de weg komt voordat ze haar te pakken krijgen. Dan heeft ze nog een kans. Een voorbijrijdende automobilist kan haar misschien helpen. Nog honderd meter. Vijftig meter, veertig. Steeds dichterbij, nog heel even volhouden. Tien meter, ze gaat het halen! Triomf zwelt op in haar borst. En net wanneer ze denkt dat haar gebeden zijn verhoord, voelt ze een scheurende pijn aan haar hoofd. Haar nek klapt naar achteren en ze valt met een smak op haar rug. Alle lucht wordt uit haar longen geslagen door de harde dreun waarmee haar lichaam de grond raakt. Ze wordt aan haar haren meegesleept. Haar huid scheurt en ze schreeuwt het uit als het vel van haar benen en rug wordt gestroopt door de harde ondergrond. Uiteindelijk belandt ze op haar zij. Ze krijgt een trap in haar rug en de pijn die daarop volgt is zo hevig dat ze bijna het bewustzijn verliest. Er loopt speeksel uit haar mond dat zich vermengt met zand en bloed. Sterke handen rollen haar op haar rug, omsluiten haar keel en trekken haar een stuk overeind. Haar billen zweven boven de grond, maar met haar voeten kan ze hem nog net aantikken. Ze kromt haar tenen in een poging ze als ankers in de grond te klauwen.

‘Waar is het?’ schreeuwt iemand. Ze wordt door elkaar gerammeld. De vlekken voor haar ogen gaan steeds harder dansen en krijgen steeds fellere kleuren.

‘WAAR IS HET?!’

De hand die haar strot omklemt maakt het haar onmogelijk om antwoord te geven, maar zelfs als haar aanvaller hem zou

weghalen, zou ze niets zeggen. Als het moet, zwijgt ze tot in het graf. Ze voelt haar ogen wegdraaien en onmiddellijk wordt de greep op haar keel losser. Lucht! Ze zuigt de zuurstof met grote teugen naar binnen, terwijl ze door een waas van tranen naar de weg kijkt. Ze was zo dichtbij.

1

‘Talent slaat duidelijk een generatie over.’

Julia van Galen knipoogt via de binnenspiegel naar Irene, die achter in de huurauto vals en uit volle borst meezingt met het nieuwste album van P!nk. Het komt haar op een por tegen haar schouder te staan, maar verder lijkt Irene zich niks aan te trekken van het commentaar. Ze voert de decibellen zelfs nog een beetje op en Sofie, de derde persoon in de auto, slaat demonstratief haar handen voor haar oren.

Julia draait de volumeknop van de autoradio flink terug en zucht dankbaar als haar nicht eindelijk haar mond houdt.

‘Het is al goed, hoor,’ klinkt het quasimokkend vanaf de achterbank. ‘Ik hou mijn mond wel, de hint is duidelijk.’

‘Sorry hoor, maar we zouden niet voor je omdraaien bij *The Voice*,’ zegt Sofie grinnikend. ‘Maar begrijp ik nou uit Julia’s woorden dat er in jouw familie iemand wél in staat is om toon te houden?’

‘Nou, dat zou ik niet...’

‘Echt wel!’ onderbreekt Julia haar nicht. ‘Soof, heb ik je nooit verteld dat mijn tante Jannah toen ze nog hier woonde een enorme hit had?’

‘Wat, meen je dat serieus?’

‘Absoluut. Ze hadden hier toen net vrije verkiezingen gehad, volgens mij was dat in 1990 of zo.’

‘Wauw, dat is een familiegeheim dat je zorgvuldig hebt bewaard. Maar ja, gezien de zangkwaliteiten van je liefvallige nicht snap ik dat ook wel.’

‘Jaja, zo kan-ie wel weer. Zeg, als ik beloof om het zingen aan P!nk over te laten, mag de radio dan weer wat harder?’ Irene haalt haar hand door haar blonde kortgeknipte kapsel. Ze klinkt wat geïrriteerd.

‘Omdat je het zo lief vraagt,’ zegt Julia toegeeflijk, terwijl ze het knipperlichtje aanzet om de afslag naar Veltrusy te nemen.

‘Zijn we er nu bijna?’ vraagt Sofie na een tijdje.

Julia knikt. ‘Het is niet ver meer. Ik vind het wel een beetje spannend. Ik ben hier al sinds mijn zestiende niet meer geweest. Wanneer was jij hier voor het laatst, Irene?’

‘Voor mij is het nog langer geleden. Nadat mama die vreselijke ruzie met oma heeft gehad, zijn we niet meer terug geweest. Ik heb mijn moeder nog weleens gevraagd of ik met jullie mee mocht, maar dat vond ze geen goed idee. Ik heb me daar altijd bij neergelegd, maar nu oma er niet meer is, heb ik er spijt van dat ik niet wat harder heb doorgedramd.’

‘Het zit mij ook niet lekker dat ik niet wat vaker bij haar langs ben geweest. Ik heb het gevoel dat ik kostbare tijd heb laten liggen en dat kan ik nooit meer inhalen. Van uitstel kwam elke keer weer afstel en nu is het te laat.’

‘Het lijkt me heel raar om straks de oprit van haar huis op te rijden zonder dat ze ons buiten op het bordes staat op te wachten. Weet je nog hoe ze daar altijd stond, met haar handen gevouwen? En als ze ons dan zag, dan gingen die armen open en verscheen die mooie lach.’

‘En dan pakte ze je handen vast en nam ze je mee naar de keuken, waar Ryba in een grote pan met dampende goulash stond te roeren.’

‘Ach ja, Ryba, met haar traditioneel geweven bloemenschort. Volgens mij sliep ze er zelfs in.’ Irene grinnikt.

‘Ryba was de huishoudelijke hulp van jullie oma?’ vraagt Sofie.

‘Ik zou haar eerder “het meubilair” willen noemen. Waar oma was, was Ryba.’

‘Dat klinkt wel heel erg oneerbiedig, Irene. Officieel was Ryba bij mijn opa en oma in dienst, maar iedereen beschouwde haar als een huisvriendin. Ze hoorde bij de familie. Als we uitstapjes maakten, en met alle maaltijden en feestjes: Ryba was erbij. Ze is een jaar na opa overleden.’

‘Zo, dat is heftig, om binnen een jaar de twee mensen die je het meest na staan in het dagelijks leven te verliezen. Trok je oma dat een beetje?’

‘Ze was er kapot van, maar ze is altijd iemand geweest die overal het beste van maakte, dus ze ging door. Ik heb zelden iemand ontmoet met zo’n positieve instelling en passie voor het leven. Maar het was niet makkelijk. De leegte die opa en Ryba in haar leven achterlieten, was tussen de regels door te lezen in haar brieven.’

‘Heeft ze nooit overwogen om terug naar Nederland te komen?’ Sofie pakt een handje winegums uit de zak die in de middenconsole van de zilvergrijze Volkswagen Golf ligt, stopt er eentje in haar mond en deelt ze daarna uit aan Julia en Irene.

‘Dat zou je verwachten,’ antwoordt Julia smakkend, ‘maar ze koos ervoor om alleen in dat grote huis te blijven.’

‘Onbegrijpelijk eigenlijk, hè,’ zeg Irene peinzend. ‘In Nederland had ze haar familie om zich heen gehad, gezelligheid, aanspraak, maar toch wilde ze daar blijven.’

‘Oma was erg verknocht aan het huis en het landgoed waar ze vanaf haar twintigste heeft gewoond. Ze had haar hart niet alleen aan opa verpand, maar ook aan zijn land. Tsjechië was voor haar meer een thuisland dan Nederland. Weggaan uit Tsjechië, van die plek, voelde voor haar als een ontworteling, en met het verlies van opa en Ryba erbij kon ze dat niet aan.’

‘Als ik haar belde en vroeg waarom ze niet naar Nederland kwam, dan zei ze altijd: “Je opa’s voetafdrukken staan vereeuwigd in deze grond. Al onze herinneringen, goede én slechte,

hangen hier nog in de lucht, dat kan ik toch niet achterlaten?” Irene zwaait naar een boer die op het punt staat met ronkende tractor zijn geploegde akker te verlaten. ‘Dat is toch mooi, hè, dat je zoveel voor iemand kunt voelen. Ze zei ook eens: “Ik voel hem hier zo dicht bij me, alsof zijn ziel hier rondzweeft.”

‘Geloven jullie daarin? Dat er iets is na de dood en dat je ziel voortleeft?’ Sofie stopt nog een snoepje in haar mond.

Julia kijkt even opzij naar haar vriendin. ‘Of ik er echt in geloof weet ik eigenlijk niet, maar de gedachte dat de zielen van mijn grootouders daar nog zijn, vind ik wel iets moois en romantisch hebben. Dat ze elkaar weer gevonden hebben en elke dag samen door de tuin dansen, of in de beeldentuin wandelen.’

‘Nou, ik weet het niet, hoor.’ Irene huivert. ‘Ik heb het niet zo op geesten, ook niet als ze uit mijn eigen familie komen. Krijg er kippenvel van.’

‘Irene slaapt met het licht aan vannacht,’ zegt Sofie grinnikend.

‘Ha ha, je medeleven is hartverwarmend, Sofie.’

Julia duwt op een knopje en haar raam gaat zoevend open. ‘Dat vond ik als kind al zo lekker.’ Ze zucht vergenoegd, terwijl ze de zoete geur van bloesem, pas gemaaid gras en ontluikende heesters diep inademt. Ze steekt haar linkerhand uit het raam en laat haar vingers door de aangename lentebries strelen die over het Tsjechische platteland waait. De zon zet de velden waar ze tussendoor rijden in een gouden gloed en lijkt hun een warm welkom toe te fluisteren.

‘Het is net of de tijd hier heeft stilgestaan,’ klinkt het van de achterbank.

‘Je haalt me de woorden uit de mond,’ verzucht Julia. ‘Het voelt als thuiskomen na een lange tijd.’

‘Hoe oud is jullie oma geworden?’ vraagt Sofie.

‘Drieënnegentig. Ze is in haar slaap gestorven aan een her-

senbloeding. Ryba's kleindochter, die de afgelopen jaren voor haar zorgde, heeft haar gevonden.'

'Jakkas, ik moet er niet aan denken.' Sofie trekt een moeilijk gezicht.

'Nee, ik had ook niet graag in haar schoenen gestaan,' beaamt Irene.

'Is die kleindochter nog in het huis van je oma? Gaan we haar zo ontmoeten?'

'Katarina? Nee, die kon een week na mijn oma's overlijden een andere baan krijgen in het oosten van het land en de familie heeft haar toen natuurlijk laten gaan. Ze moest ook aan haar eigen toekomst denken. Wij hadden sowieso niet langer werk voor haar, omdat het huis en het landgoed verkocht gaan worden.'

'Jammer eigenlijk.'

'Ja, maar met oma's dood is ook echt een tijdperk afgesloten, dus het is misschien maar beter zo. Met drie erfgenamen die geen van drieën in Tsjechië wonen, levert het sowieso het minste gedoe op.'

'O ja, dat vergeet ik altijd. Jullie hebben ook nog een oom.'

'Oom Karel. Die heb je nooit ontmoet, want we hebben niet zoveel contact met hem.'

'En hebben jullie die Katarina weleens ontmoet of gesproken?' vraagt Sofie belangstellend.

'Nee. Mijn moeder onderhoudt het contact met haar namens de familie. Ik weet niet eens hoe ze eruitziet. Jij, Irene?'

'Nope, ik ook niet.'

'Als ik jullie was, zou ik haar wel willen spreken. Ze is immers de laatste persoon geweest die met jullie oma heeft samengeleefd, haar heeft gesproken en zo. Misschien heeft ze nog mooie herinneringen of anekdotes.'

'Ik sluit ook niet uit dat ik op een gegeven moment contact met haar zal zoeken,' beaamt Julia.

'Ik denk dat ik dan wel aanhaak, maar eerst gaan we oma

thuisbrengen.’ Irene klopt op de strooikoker met de as van haar grootmoeder, die ze al de hele weg krampachtig tussen haar benen geklemd houdt.

‘Vinden jullie het niet moeilijk om haar as uit te strooien in een land waar je misschien wel nooit meer komt?’ vraagt Sofie.

‘Het was oma’s laatste wens dat haar as op haar geliefde grond verstrooid zou worden. Wat wij daarvan vinden is van ondergeschikt belang,’ antwoordt Irene. ‘De laatste wens van een dode moet je altijd respecteren. We hebben haar in Nederland laten cremen om zo veel mogelijk familie en oude vrienden de kans te geven om afscheid van haar te nemen. Volgende week, als onze moeders en oom Karel er ook zijn, gedenken we haar voor een laatste keer en strooien we gezamenlijk haar as uit. We geven haar terug aan Tsjechië, zoals ze wilde. Ik heb daar persoonlijk wel een heel goed gevoel bij.’

‘Dames, we zijn er bijna.’

Julia stuurt de auto de laatste lange zandweg in die naar het huis van haar oma leidt. Een wolk van stof achtervolgt hen. In tegenstelling tot Irene ziet zij er wel tegen op om haar oma in Tsjechië achter te laten. Ze is er nog niet aan toe om haar helemaal los te laten en wil van haar genieten zolang het nog kan. Ook al zit ze dan in een potje. Ze heeft nog zeven dagen om haar oma elke dag een beetje meer los te laten en aan het idee te wennen dat ze haar voorgoed kwijt is. Maar met elke meter die haar dichter bij haar eindbestemming brengt, neemt de spanning in haar buik toe. Wat zal ze aantreffen? Is het huis nog net zo groot en prachtig als in haar herinneringen? Als kind waande ze zich er altijd als een prinses. Al die kamers, de indrukwekkende bibliotheek, het galmen van haar stem in de grote ruimten met hoge plafonds. En het gebied rond het huis? Vroeger leek dat eindeloos, en ze had altijd het gevoel gehad dat ze via de tuin naar het einde van de wereld kon lopen. Hoe vaak was ze er als klein kind niet verdwaald?

Als ze de laatste bocht neemt, houdt ze ongemerkt haar adem in. De betonnen pilaren met leeuwenkoppen die vroeger majestueus de ingang van het landgoed bewaakten, zijn grijsgroen uitgeslagen en hebben hun glans verloren. De ene leeuw mist een stuk van zijn oor, de andere een stuk van zijn snuit. Het weer en vuiligheid hebben het beton aangevreten. Julia's maag trekt strak. Als dit maar niet een voorbode is voor wat ze verder nog zullen aantreffen. In een rustig tempo rijdt ze door de poort het terrein voor het huis op. Het lichtgrijze grind maakt een krakend geluid onder de autobanden en terwijl Irene met haar hoofd uit het open raampje hangt, rijden ze met een slakkengang langs enkele verwilderde buxushagen. Vroeger waren ze keurig gesnoeid, maar zelfs met de beste wil van de wereld is er nu geen vorm meer in te ontdekken. De bomen onttrekken het barokke landhuis in eerste instantie aan het zicht, maar wanneer ze het gebouw dan toch te zien krijgen, kruipt er een brok omhoog in haar keel die ze maar met moeite kan wegslikken. Hiermee vergeleken zagen de leeuwenpilaren er nog *pico bello* uit. De auto komt tot stilstand en als verlamd blijft Julia even achter het stuur zitten om de vergane glorie uit haar jeugd in zich op te nemen. Haar herinneringen brokkelen voor haar ogen af tot de ruïne die het huis is geworden.

Irene en Sofie staan al naast de auto als Julia haar gordel nog los moet klikken. Gedrieën lopen ze naar de stenen bordes-trap. Elke trede bevat meerdere scheuren, die als grillige bloedvaten door het steen kronkelen. De houten kozijnen rond de ramen en de deurpost zijn verrot en het gros van de voorheen crèmekleurige luiken aan de ramen hangt scheef. De afbladderende verf maakt het geheel er niet fraaier op. Met een venijnig rukje trekt Julia een loshangende verfschilfer los. Aan de voorkant van het dak ontbreken een paar pan-nen, een fors aantal andere is kapot. Langgerekte roestkleurige sporen lopen her en der als tranen over de geel gestucte

buitenmuren. Alsof het huis huilt vanwege het overlijden van zijn bewoonster.

‘Ik denk dat de winterschilder hier een jaartje of wat heeft overgeslagen,’ mompelt Irene.

‘Het is niet helemaal hoe ik het me had voorgesteld aan de hand van jouw verhalen, Julia,’ zegt Sofie voorzichtig, terwijl ze schuin omhoog naar het beschadigde dak kijkt. ‘Het is wel heel erg groot, precies zoals je zei, maar wat zonde dat het zo slecht onderhouden is.’

Julia reageert niet en staat met haar hand voor haar mond geslagen om zich heen te kijken.

‘Volgens mij hoeft je er niet al te rouwig om te zijn dat het in de verkoop gaat,’ gaat Sofie nog even verder.

‘Soms is het inderdaad beter om herinneringen te koesteren dan om ze opnieuw tot leven te wekken,’ beaamt Irene.

Er staan tranen bij Julia in haar ogen. Is dit hoe haar oma de laatste jaren van haar leven heeft doorgebracht? In deze vervallen bende, waar nauwelijks nog eer aan te behalen is? Het schuldgevoel dat de kop opsteekt, slaat haar bijna knock-out. Waarom is ze de afgelopen jaren niet bij haar oma op bezoek gegaan om haar te helpen? Het troosteloze geheel dat ze nu aantreft, maakt duidelijk dat haar oma er al jaren echt helemaal alleen voor stond. Dat ze niet meer in staat was om het landgoed en het huis te onderhouden. Maar ja, wat kun je ook verwachten van een vrouw van in de negentig? Ze had zich al die tijd gewoon veel kwieker voorgedaan dan ze in werkelijkheid was. Julia kan zichzelf wel voor de kop slaan. Hoe heeft ze dat allemaal níét door kunnen hebben? Al die telefoongesprekken met haar oma van de afgelopen jaren: ineens blijken ze allemaal schone schijn en ze neemt het zichzelf vreselijk kwalijk dat ze daar niet doorheen heeft geprikt. Ze was te veel met zichzelf bezig, net als de rest van haar familie overigens. En het ergste is dat ze het nooit meer goed zal kunnen maken, dat ze met het schuldgevoel zal moeten

leven. Hopelijk lukt het haar om er ooit mee in het reine te komen.

‘Zullen we even binnen gaan kijken en dan beslissen of we hier willen blijven of toch liever een hotel zoeken?’ stelt Irene schoorvoetend voor.

‘Een hotel is misschien nog niet zo’n gek idee,’ zegt Sofie en ze knikt. ‘Julia?’

‘Natuurlijk pakken we geen hotel. De hele gedachte achter deze trip was oma thuisbrengen en afscheid nemen van deze plek voordat het verkocht wordt. Dat betekent deze plek nog één keer voelen, proeven, ruiken.’

‘Ik weet niet, hoor... Het komt allemaal nogal sinister op me over, alsof deze plek samen met oma dood is gegaan. Ik weet niet of ik daar zin in heb.’ Irene trekt een bedenkelijk gezicht.

‘Als jullie naar een hotel willen, moeten jullie dat vooral doen, maar ik blijf hier.’ Demonstratief pakt Julia de sleutel van het huis uit haar handtas en loopt naar de ingang. Gezien de erbarmelijke staat van de voordeur gaat het slot boven verwachting soepel open. Met lood in haar schoenen duwt ze tegen de zware houten deur, die met een hoop gekraak opengaat. Een mufte, vochtige geur – zo kenmerkend voor een onbewoond huis – dringt haar neus binnen zodra ze de hal binnenstapt. Het huis is klam en kil, en ze rilt onwillekeurig. Ontelbare stofvlokjes dansen wild in de bundels zonlicht die door de grote vuile boogvormige ramen van handgemaakt glas vallen. Automatisch loopt Julia naar de schakelaar in de hal en geeft er een tik tegen. De grote kroonluchter van Boheems glas in het midden van het ornamentenplafond springt probleemloos aan. Gelukkig, de elektriciteit doet het nog. Haar gympen maken een piepend geluid op de gladde marmeren vloer, die meer glimt dan je zou verwachten. Als Julia haar best doet en haar fantasie maximaal aanspreekt, ziet ze het oude elan van vroeger erin weerspiegeld.

Sofie en Irene stappen schaapachtig over de drempel. Julia

ziet dat Irene de strooikoker niet bij zich heeft. ‘Heb je oma nou gewoon op de achterbank laten staan?’

‘Eh, ja...’

Geërgerd loopt ze terug naar de auto en met de koker in haar armen geklemd keert ze een minuut later weer terug. ‘Je bent thuis, oma,’ fluistert ze plechtig, zo zachtjes dat de anderen haar niet horen. Met haar vinger streelt ze over de deksel van de askoker. Sofie en Irene gaan een stuk nuchterder om met dit soort dingen en ze wil niet het stempeltje ‘labiel’ krijgen.

Irene lijkt haar angst voor spoken plotseling vergeten te zijn en loopt kordaat langs Julia heen. Ze doet een van de deuren aan het einde van de hal open. De zon schijnt in volle glorie door de manshoge erkerramen van de ruimte erachter. Donkere loden glaslatten verdelen de ramen elk in twintig langwerpige vakjes met sporen van stof en regen. Julia vangt een glimp op van de verwilderde tuin. Ze loopt achter Irene aan de salon in, het favoriete vertrek van haar oma, en ziet dat alle meubels zijn afgedekt met helderwitte lakens. Als vanzelfsprekend begint ze die er een voor een af te trekken en Sofie en Irene helpen zwiingend mee. Maar als Sofie de lakens van twee gifgroene barokke bankjes met gecapitonneerde rug en donkere houten omlijsting eraf trekt, begint ze opeens ijselijk te gillen.

‘W-w-wat is dat?!’ Met een lijkleek gezicht wijst ze naar twee gestalten die onder het laken vandaan komen. Julia en Irene beginnen onbedaarlijk te lachen om haar hysterie.

‘Relax! Dat zijn een paar van oma’s marionettenpoppen. Ze heeft boven nog een hele verzameling. Er zit een winkel in Praag waar die dingen gemaakt worden. Als kind zijn we er vaak naartoe geweest om nieuwe aanwinsten uit te zoeken.’

‘Sorry hoor, maar ik vind die dingen echt ontzettend creepy. Ik dacht even dat de familie van Chucky onder dat laken vandaan kwam.’

‘Dit zijn inderdaad niet de meest sprookjesachtige exemplaren uit de collectie,’ geeft Julia toe, terwijl ze een van de poppen met grote haakneus pakt en zijn haren gladstrijkt.

‘Ze zijn doodeng!’

‘Ik breng ze wel even naar boven,’ biedt Irene aan, terwijl ze de poppen onder haar arm neemt. Sofie kijkt haar dankbaar aan.

Terwijl Irene met de poppen terugloopt naar de hal en dan naar boven verdwijnt, vouwen Julia en Sofie de lakens op tot een keurige vierkante stapel. Daarna ploffen ze ieder op een bankje neer. Julia neemt de kamer in zich op. De ronde salontafel met glazen blad op een hoge sierlijk gekrulde poot, de servieskast die een hele wand bestrijkt, geweven vloerkleden waar de gekleurde bloemen bijna af zijn gesleten: het ziet er nog allemaal uit zoals de laatste keer dat ze hier geweest is. Het is allemaal zo vertrouwd, alsof haar oma elk moment kan binnenlopen. Maar ze weet wel beter. Ze slikt de brok in haar keel weg. Het valt haar nu pas op dat de marmeren omlijsting van de schouw een barst vertoont. In de grote haard ligt een flinterdun laagje as. De houtmand is nog half gevuld.

Ze staat op, loopt naar de servieskast en trekt deze open. De glazen snoeppot die vroeger altijd vol zat, is nu leeg. Ernaast staat de koektrommel en ze doet de deksel open. Ook leeg natuurlijk. De heerlijke geur van vers deeg is allang vervlogen. Ze sluit haar ogen en laat een herinnering uit haar kindertijd toe.

Ze is een jaar of zes en staat op een krukje bij het aanrecht. Deegroller in haar hand, bloem op haar handen en in haar haren. Oma die soepel een homp deeg kneedt en deze voor haar uitspreidt op het aanrecht. De metalen hartvormige uitsteekvormpjes die ze straks in het deeg mag drukken. En dan, als alles in de oven zit, begint het wachten. Zittend voor het grote ovenraam kijken hoe het deeg rijst, terwijl de heerlijke bakgeur zich door de keuken verspreidt.

Ze opent haar ogen en kan zich de geur van het deeg nog helder voor de geest halen. Het water loopt haar in de mond en ze slikt iets weg voordat ze de koektrommel weer op zijn plek zet en de kast sluit. Voetstappen klinken op de trap en even later loopt Irene de woonkamer weer binnen.

‘Hoe is het boven?’ vraagt Julia.

‘Niet veel beter dan beneden. Ik heb op de eerste verdieping even een paar ramen opengezet om de schimmellucht wat te verdrijven. De bedden oogden wel schoon, maar waren helemaal koud en klam. Spochtplekken op de muren. Ik weet echt niet of het zo gezond is om hier te slapen...’

‘Van een paar nachtjes gaan we echt niet dood.’

‘Maar denk je niet dat...’ probeert Irene nog, maar ze krijgt niet de kans om haar zin af te maken.

‘Ik vind dat we moeten blijven,’ houdt Julia vol.

Sofie en Irene kijken elkaar even aan. Julia is duidelijk niet van plan toe te geven en dus knikken ze schoorvoetend.

‘Mooi. Dan stel ik voor dat we zo wat boodschappen gaan doen en daarna lekker de haard aansteken om de vochtige lucht te verdrijven. Morgen gaan we met oma naar Praag.’ Liefdevol kijkt Julia naar de askoker, die geruisloos stof en zon staat te vangen in de vensterbank.